

בין מיזם משותף לשותפות- חשיבותם של סממנים חשבונאיים לסיווג היחסים העסקיים

הכותב: עו"ד עדו שפרלינג*

מתרבים הסכסוכים בהם צדדים המבקשים להביא לידי פירוק שותפות עסקית, מגיעים לבתי משפט. פסק דין חדש מהעת האחרונה עושה סדר, קובע מה בין מיזם עסקי "סתם" לבין שותפות, ומתי יחסי הצדדים העסקיים יסווגו כ"שותפות" ויוטלו עליהם חובות, החלים על שותפים. (ת.א. שלום י-ם 31702-11-18 עמוס חורי ואח' נ' משה בריטש ואח', ניתן ביום 6.6.2024, כב' השופטת בלהה יהלום).

המעניין בפסק הדין הוא, שבית המשפט נתן משקל רב, שלא לומר מכריע, לסממנים החשבונאיים של ההתקשרות העסקית ובהם - צורת הדיווח לרשויות המס, הנפקת תלושי שכר (או חשבוניות) לאנשי המיזם ודרך העברת התשלומים למימון המיזם.

רקע

בין התובע, עמוס חורי, לבין אחד הנתבעים, פטריק צח, הייתה היכרות עסקית מתחום התכשיטים. בשנת 2015 החליטו לבחון אפשרות לכרייה, רכישת יהלומים באנגולה ומסחר בהם. פטריק הכיר בין התובע לבין הנתבע השני משה בריטש, שהתגורר ופעל באנגולה שנים רבות והתובע העביר 75,000 דולר לחשבון הבנק שלו בלואנדה בירת אנגולה, לשם רכישת יהלומים. היהלומים נרכשו על ידי בריטש ואדם נוסף בשם מיכאלי שעבד עמו. העסקה התבצעה בג'ונגל באנגולה - כך ממש - ולאחר בדיקת האבנים כולל בדיקה בארץ, התברר כי אף אחת מאלו שנרכשו אינו יהלום אמיתי. הכסף ירד לטמיון ומכאן קצרה הדרך לתביעה.

התובע טען כי הצדדים, כוננו שותפות, במסגרתה היה על הנתבעים לוודא מקצועית את טיבם וערכם של היהלומים טרם רכישתם. הנתבעים הפרו סיכום זה, התרשלו במעשיהם ובפיקוח על רכישת היהלומים וכתוצאה מכך עליהם להשתתף בהפסדי השותפות.

מנגד, הנתבעים טענו כי לא הייתה שותפות, בריטש פעל בהתאם להנחיות התובע, חלקו במיזם היה לספק שירותי לוגיסטיקה בלבד (במימון שהעביר התובע) וכי הוא לא היה אחראי לרכישת היהלומים. פטריק מצידו טען, כי כל תפקידו הסתכם ב"שידוך" בין התובע לבין בריטש ומכאן ואילך לא היה בקשר עם מי מהצדדים במהלך רכישת היהלומים.

בית המשפט דחה את טענת התובע לסווג את קיומם של יחסי הצדדים כשותפות, כאשר הוא נותן משקל מכריע למבחנים החשבונאיים וביחוד הצגת הצדדים כלפי שלטונות המס.

בהקשר זה הדגיש בית המשפט, כי התנאי הבסיסי שקובעת פקודת השותפויות תשל"ה - 1975, להגדרת "עסק" הוא, כי העסק יהיה חוקי ולגיטימי סעיף 1 (א) "עסק" - "כל משלח - יד שמותר לעסוק בו". בענייננו, הצדדים לא דיווחו לרשויות המס על השותפות ועל רקע העובדה כי, כפי שמדגיש בית המשפט, אנגולה היא מולדתם של "יהלומי דמים" (או "יהלומי קונפליקט"), אזי ספק רב אם העסק אותו ביקש התובע להקים ביחד עם פטריק ובריטש הוא משלח - יד חוקי וכי אין מדובר בסחר לא מוסרי ולא חוקי ביהלומי דמים.

סממנים חשבונאיים נוספים לכינון יחסי שותפות שלא התקיימו:

- טופס 106 (או לחלופין חשבונית כנותן שירותים) ע"ש מיכאלי, שהוא זה שפעל בשטח - מה שיכול היה להיות כלשון בית המשפט, "ראיית זהב" לקיומה של השותפות.

- לשותפות הנטענת לא היה חשבון בנק משותף בו כל השלושה היו מורשיי חתימה.
- הוצאות הלוגיסטיקה באנגולה והציוד שנרכש, שולמו על ידי בריטש אישית.
- לשותפות לא היו רואה חשבון או/ו לא שירותי מזכירות.

לסיכום

- בית המשפט קבע כי לא התקיימה שותפות בין הצדדים, דחה את תביעת התובע להשתתף בהפסדים שספג, ואף חייב אותו בהוצאות משפט.
- להתנהלות החשבונאית - פיננסית ולחלוקת הסיכונים - סיכויים וביחוד לתשלומים השונים, משקל רב. גם צורת הדיווח ולשלטונות המס חשובה, אם כי לא תמיד מכריעה וצורת הרישום והדיווח בספרים היא לא חזות הכל.
- מה שהכריע את הכף בענייננו נגד הכרה ביחסי שותפות, הוא העובדה, כי המדובר במסחר שמעלה חשש כבד כנגוע באי חוקיות. ניכר, שבית המשפט נרתע מקביעת קיומם של יחסי שותפות שמשמעם השטת סעד לתובע, בבחינת "אין עוולה במשפט".

*עו"ד עדו שפרלינג - מתמחה בסכסוכי שותפים, פירוק שותפות עסקית, מאבקי שליטה ובעלי

מניות. ליצירת קשר: idospr@gmail.com